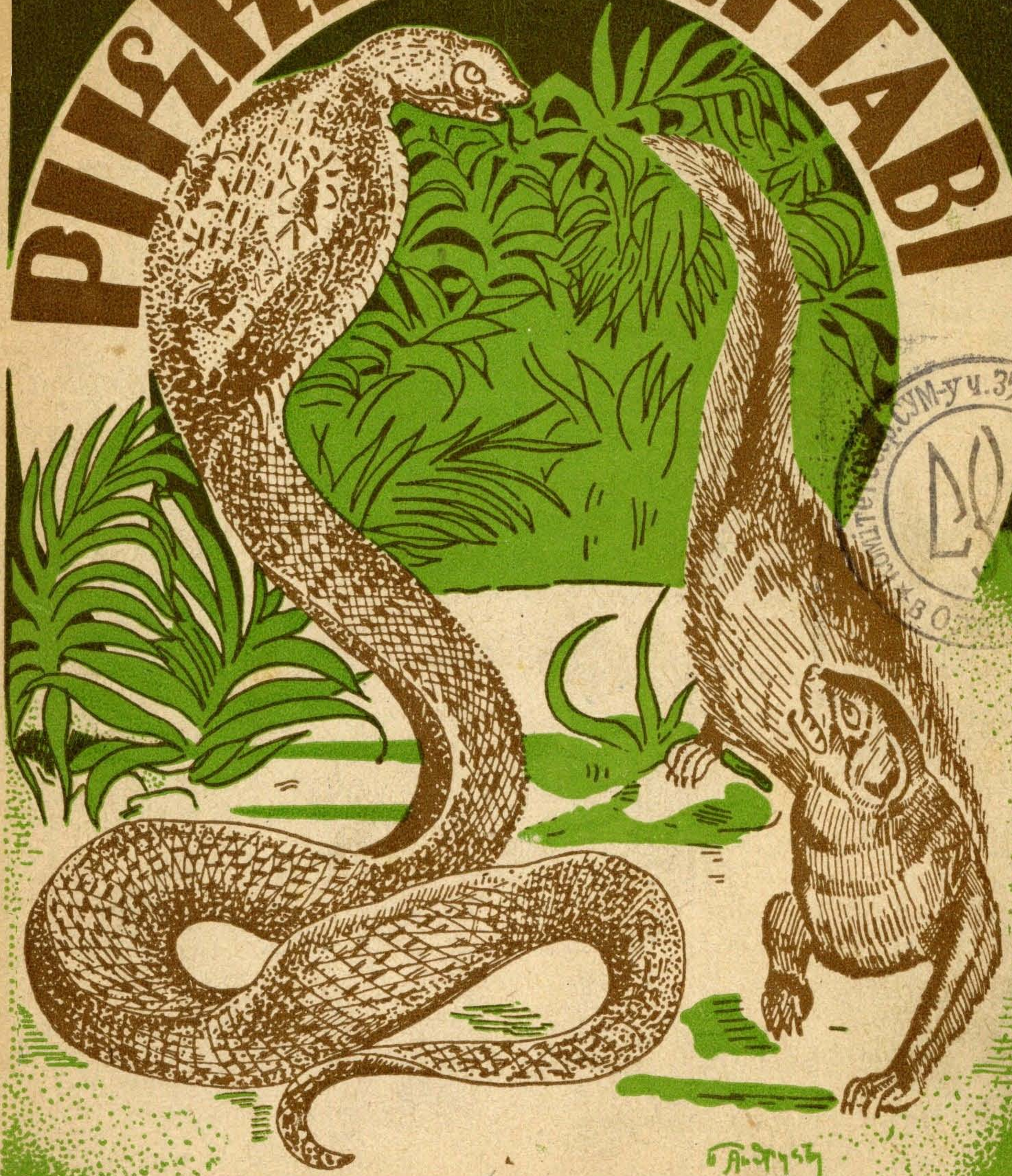

РЕДІЯРД ҶИЛЛ

191

БИҶИ-ТИҶИ-ТАВИ

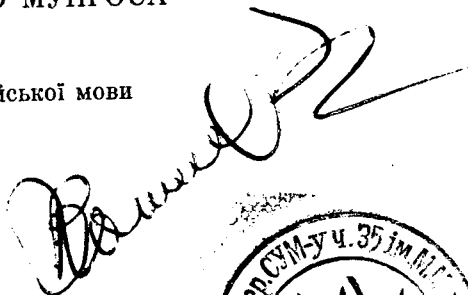
191

РЕДІЯРД КІПЛІНГ

РІККИ-ТІККИ-ТАВІ

ОПОВІДАННЯ
ПРО ХОРОБРОГО МУНГОСА

Переклад з англійської мови

1 9 4 8

ВИДАВНИЦТВО „НАШИМ ДІТЯМ“ — ОПДЛ

Обкладинка П. Андрусєва
Ілюстрації репродуковані з англ. видання

Authorized by EUCOM Hq. Civil Affairs Division 14. July 1947 Authorization A. G. 383. 7 GEC-AGO
Druck: Holzmann, Bad Wörishofen.

Це історія великої битви, що її звів Ріккі-Тіккі-Таві (сам один, як палець!) в загороді Сеґовлінського укріпленого табору. Дарзі, птах кравець, і його жінка помагали йому; Чучундра, великий шур, що ніколи не зважається вибігти на середину кімнати, а тільки сунеться вздовж стіни, давав йому всякі поради; одначе справжню битву звів Ріккі-Тіккі-Таві сам один, одніський.

Ріккі-Тіккі це малий звірок, мунґос. Шерстю й хвостом подібний до малого kota, а головою і вдачею — до ласички. Очі й кінчик вічно рухливого носика були в нього рожеві. Він міг почухати себе, де бажав, кожною задньою й кожною передньою ніжною; міг розпушити свій хвостик так, що він нагадував щітку, а пробігаючи поміж високою травою, грімко викрикував свій бойовий заклик: „Рікк-тікк-тіккі-тіккі-чк!...

Одного дня повинь вигнала його з нори, де він жив з батьком і матір'ю, і понесла течією в придорожний рів. Тут звірок натрапив на пливучий жмут трави, захопився за нього й зомлів. Коли отямився, зрозумів, що він лежить на доріжці в саду.

Раптом почув голос малого хлопця:

— Подивіться, мамо, ось лежить неживий мунґос! Треба б його поховати.

— Ні! — відповіла мати, — краще візьмемо його до кімнати й обігріємо. Може він ще не загинув.

Звірка принесли до хати. Якийсь високий чолов'яга взяв його за шерсть, двома пальцями підняв угору й сказав:

— Він ще живий, тільки ледве дихає від утоми. Зігрійте його.

Звірка загорнули у вату і зігріли біля печі. Він відкрив очі й чхнув.

— Тепер не лякайте й не полохайте його. Побачимо, що він буде робити, — сказав високий чоловік.

Та в світі, мабуть, нема нічого тяжчого, як наполохати мунґоса, бо цей звірок, від голови до ніг, — це ходяча цікавість. Кличем роду мунґосів є: „Бігай і пізнавай!“, а Ріккі-Тіккі був справжній мунґос. Він спочатку придивився до вати і, зрозумівши, що її не варто їсти, оббіг навколо стола, сів, пригладив на собі шерсть, почухався й раптом скочив хлопцеві на плече.

— Не бійся, Тедді! — сказав батько. — Мунґос хоче познайомитися з тобою.

Ріккі-Тіккі заглянув хлопцеві за комір, понюхав його вухо і знову зіскочив на долівку й присів, чухаючи свій рожевий носик.

— Господи Боже! — здивувалася мати. — І говорять, що це дикий звір! Та я гадаю, що він ласкавий такий тому, що ми заопікувалися ним.

— Всі мунґоси такі, — сказав батько. — Якщо Тедді не братиме його за хвіст і не саджатиме в клітку, він буде увесь день бігати по кімнатах і вибігати надвір. Дайте йому щось поїсти.

Звіркові дали кусок сирого м'яса. Воно йому дуже смакувало. Поївши, він спокійно вийшов на веранду, примостився проти сонця, розпустив шерсть, щоб висушити її аж до корінців, і počував себе розкішно.

„Тут стільки всякої невидальщини, що я й за все життя не зміг би цього розказати родині“, — подумав він. „Зовсім ясне, що я залишуся жити в цім домі й вивідаю ще не одно цікаве...“

Цілісіньку днину волочився Ріккі-Тіккі коло дому й по кімнатах. Він мало що не втопився в ванні, запхав носик у чорнило на столі й обсмалив його кінчиком цигарки, коли виліз на коліна високого чоловіка, щоб поглянути як люди пишуть. Коли звечоріло, він побіг у кімнатку хлопця, щоб глянути, як люди засвічують газові лампи, а коли Тедді ліг у ліжко, Ріккі-Тіккі вліз туди й собі. Але він був дуже неспокійний товариш сну, бо щохвилини, на кожний найменший шелест, схоплювався й насторожував вуха. Пізнім вечером батько й мати зайшли в кімнату Тедді й побачили, що Ріккі-Тіккі сидить на подушці.

— Це мені не дуже подобається, — сказала мати, — він може вкусити хлопця!

— Ніколи в світі! — відповів батько. — Цей звірок вірніший сторож від пса. Якби в кімнату випадково закралася гадюка...

Але мати не хотіла й слухати про таке страхіття.

Ранком Ріккі-Тіккі появився на веранді до першого сніданку; він прибув верхом, на плечі Тедді. Йому дали бананів і варене яйце.

Він сидів по черзі на колінах усіх присутніх. Кожний добре вихований мунґос завжди мріє про те, щоб потрапити в дім людей і бігати по кімнатах, а мати Ріккі-Тіккі змалечку навчала свого сінка, як має поводитися при зустрічі з білими людьми.

Потім Ріккі-Тіккі побіг у сад подивитися, чи нема і там чого цікавого. Це був великий сад, трохи занедбаний, зарослий густими кущами рож, липами, помаранчевими й бамбусовими деревами та густою, високою травою. Ріккі був захоплений.

„Що за гарне місце для ловів!“ — подумав він, а його хвіст розпушився вже на саму згадку про це.

Вільно вештався Ріккі по саду й дихав повними грудьми. Раптом він почув десь у тернових кущах жалісний голос. То був голос птиць; це кричали обоє Дарзі: птах-кравець і його жінка. Вони влаштували собі прекрасне гніздечко: два великі листки зшили по краях волокном, а в середині вистелили мохом і пухом. Гніздечко, прикріплене до галузки, гоїдалося на вітрі, а обоє Дарзі сиділи на краю й плакали-ридали.

— Що сталося? — запитав Ріккі-Тіккі, опинившись одним скоком біля гнізда.

— Ох, ми нещасні! — відповів птах-кравець. — Учора одно наше писклятко випало з гнізда і Наґ зжер його!

— Гм! — сказав Ріккі-Тіккі, — це сумна подія. Але я тут чужий. Хто це такий Наґ?

Дарзі й його жінка не відповіли. Вони раптом присіли зі страху, почувши з густої трави недалеко куща тихе й страшне сичання, що примусило і Ріккі-Тіккі відскочити на метр взад. Він глянув у той бік. — з трави поволі піднялася голова й частина тіла Наґа, великої чорної гадюки-кобри. Ця гадина була завдовжки якись дві метри. Піднявшись з землі на третину свого росту, Наґ затримався й почав розколюватися так, як голівка маку на вітрі. Потім поглянув на Ріккі-Тіккі злими гадючими очима, що завжди однакові, про щоб не думала змія.

— Хто Наґ? — запитався злобно вуж. — Наґ — це я! Великий бог Брама відзначив увесь мій рід, коли перша кобра розпустила свій нашийник, щоб заслонити Бразу під час сну від палючого сонця. Поглянь на мене й поклонися мені в страху й покорі.

Сказавши це, Наґ обернув голову, і Ріккі побачив ззаду на його шії знак, подібний до петлі або до окулярів*). В першій хвилині Ріккі-Тіккі налякався, але страх не має місця в голові мунґосів. Ріккі ще ніколи не бачив живого гада, але мати годувала його неживими кобрами і він знав, що головне заняття дорослих мунґосів — битися з гадами й пожирати їх. І Наґ знав про те і хоч вдавав гордого й сильного, то в глибині свого холодного серця налякався малого мунґоса.

*) Згідно з індійським переказом Брама, індійський пророк і бог, одного разу заснув навпроти сонця, а гад-Наґ заслонив його перед сонцем, щоб воно його не збудило. Тоді Брама дав тому гадові велику силу і знак, у вигляді окулярів на шії.

— Добре! — сказав Ріккі-Тіккі і його хвіст почав пушитися. — Чи є там у тебе ті знаки, чи ні, мене це не цікавить, але от що, добродію: як гадаєте, чи маєте ви право пожирати малих пташок з гнізда?

Наґ уважно слідкував за найменшим порухом трави позаду Ріккі-Тіккі. Він знав, що поява мунґоса в тому саду віщує загибель йому і всім іншим гадам, що живуть тут.

— Оглянься! Оглянься! — загукав раптом Дарзі з гнізда. Ріккі-Тіккі знав, що це значить і, не гаючи часу, стрибнув по змозі якнайвище вгору, а в цей час під ним, сичачи, проповзла Наґаїна, зла самиця гада Наґа. Вона підповзла була ззаду, щоб раптом напасти й задушити мунґоса, а тепер страшно зашипіла й засичала, люта через цю невдачу.

Мунґос скочив їй на спину. Коли б він був старий мунґос, знав би, що то була найкраща нагода перегризати їй хребет. Але він побоявся, що Наґ кинеться на нього, і тільки глибоко вкусив Наґаїну, відскочивши подалі, щоб вона не вдарила своїм важким хвостом.

— Почекай, почекай, Дарзі! — засичав грізно Наґ до птаха, що попередив мунґоса. Гад високо піднявся, щоб дістати язиком гніздо, але Дарзі зробив своє гніздо так високо, що воно тільки заклохалося. Вуж ніяк не міг до нього добратися.

Ріккі-Тіккі почув, що його очі загорілися й почервоніли (як і завжди, коли він лютий). Він сів на хвіст і задні ноги, ніби мала мавпочка, оглянувся довкруги і заскреготав зубами. Та Наґ і Наґаїна вже щезли в траві. Ріккі не пішов за ними, бо не був певний, чи зможе подолати двох гадів зразу. Тому вернувся на піскову доріжку біля дому, й, присівши там почав роздумувати над тим, що сталося. Справа була важлива. Ріккі знав, що він ще молодий мунґос, і тим приємніше було йому згадувати, що він оминув гадючого нападу ззаду. Це додало йому віри в свої сили й коли він побачив молодого Тедді, що надбіг стежкою, йому дуже забажалося, щоб хлопець попестив його. Та саме в ту хвилину, коли Тедді нахилився над ним, в пилюзі щось заворушилося й тоненький голосок промовив: „Бережись! Я смерть!“. То був Караїт, маленька гадючка сіро-вишневого кольору, що виводиться в піску. Її укуси такі ж смертельні, як і кобри, але вона небезпечніша тим, що ніхто не звертає на неї уваги, бо вона мала.

Очі Ріккі-Тіккі знову почервоніли й він, підскакуючи, наблизився до Караїта. Ріккі-Тіккі й не подумав, що, починаючи битву з малим Караїтом, він наражує себе на куди більшу небезпеку, аніж у битві з великим Наґом. Караїт такий малий і може рухатися так швидко, що Ріккі-Тіккі мусить укусити гадючку обов'язково за шию біля вушей, щоб Караїт не вжалив його смертельно в око або в губу. Та Ріккі не знав того. Його

очі зовсім почервоніли й він скавав то вперед то назад, не знаючи певно, з якого боку найліпше кинутися на Караїта. Він відскочив ще раз у бік і хотів кинутися на Караїта так, щоб зловити його за шию; маленька сіра голова майже торкнулася його плеча і він скочив на хребет гадюки.

— Подивіться! Наш мунґос убив гадину! — крикнув Тедді, а в відповідь йому почувся з хати крик матері. Батько вибіг з хати з палицею в руці, але поки він добіг, Караїт промагнувся, Ріккі просунув свою голову поміж передніми й задніми ногами, вкусив гадючку як міг, найближче біля голови і скотився з неї. Караїт лежав неповоротно і Ріккі вже готувався зробити з нього смачний обід, по звичаю свого роду, та нагло пригадав, що мунґос не повинен надто наїдатися, щоб мати силу й легкість. Він поліз у куці при доріжці, щоб скупатися в піску, в той час, коли Теддин батько добивав мертвого Караїта.

„І нащо це робити? — думав Ріккі. — Та я ж уже покінчив з ним“.

Теддина мати підняла Ріккі з доріжки, почала пестити й плакати, радіючи, що він урятував Тедді від смерті. Теддин батько сказав, що його прислало Провидіння, а Тедді дивився заляканими очима. Все це дуже подобалося Ріккі-Тіккі, хоч він і не розумів, чому вони всі такі зворушені. Але він увесь був сповнений насолодою перемоги.

Вечером під час вечері, він вільно проходжувався поміж чарками на столі і міг би був наїстися досить всяких солодощів. Одначе, він не забував про Наґа й Наґаїну. Йому було дуже мило, що Теддієва мати пестила й гладила його, приємно було посидіти на плечі в Тедді, — але хвилинами його очі знову ставали червоні, як грань, і тоді він видавав з себе довгий бойовий оклик: „Рікк-тікк-тіккі-тіккі-чк!“

Тедді відніс його на свою постіль і хотів, щоб Ріккі спав з ним, коло його борідки. Ріккі був занадто добре вихований, щоб кусатися й дряпатися, але тільки Тедді задрімав, він висунувся з постелі й пішов на свою звичайну прогулянку довкола хати. В пітьмі наткнувся на щура Чучундру, що ліз вздовж стіни. Це на диво боязливий звір. Щоночі додає собі відваги, щоб зважитися вийти на середину кімнати, але ніколи не виходить.

— Не вбивай мене! — сказав майже кризь плач Чучундра. — Даруй мені життя, Ріккі-Тіккі.

— Невже ти думаєш, що той, хто вбиває вужів, буде вбивати щурів? — зневажливо запитав Ріккі-Тіккі.

— Вужі вбивають тих, хто вбиває вужів, — сказав Чучундра ще жалісливіше. — А чи я певний, що Наґ у темну ніч не прийме коли небудь мене за тебе?

— Ніколи в світі! — сказав Ріккі-Тіккі. — Наґ приходить у сад, а я знаю, що ти в сад не показуєш носа.

— Мій тіточний брат, шур Чуа, казав мені, що... — почав був Чучундра й не докінчив... — Тс... Наґ є всюди, Ріккі-Тіккі. Ти поговори з Чуа в саді.

— Ні, я думаю, що ти сам можеш розказати мені в чому справа. Ну, швидше! Бо якщо ні, то вкушу тебе!

Чучундра сів і заплакав; сльози котилися йому по вусах.

— Бідний я, бідний! — ридав він. — Ніколи не було в мене відваги бодай вибігти на середину кімнати. Тс... Я таки нічого не можу тобі сказати, але хіба ти можеш чути, Ріккі-Тіккі.

Ріккі-Тіккі насторожив вуха. В домі всюди було тихо, та до його вух дійшов якийсь слабкий звук, ніби оса билась до віконної шиби. Він знав, що то був звук шарудіння сухої гадючої шкіри по камені.

— Це Наґ, або Наґаїна! — промовив Ріккі сам до себе. — Котресь із них прокрадається по цеглі до кімнати з ванною. Твоя правда, Чучундро, треба мені поговорити з Чуа.

Внизу, з гладкої стіни, була виїнята одна цеглина, щоб туди спускати воду з ванни. Ріккі-Тіккі прослизнув трохи далі в той отвір і почув, як Наґ і Наґаїна перешіптувались при сьайві місяця.

— Коли дім опустіє, — говорила Наґаїна до мужа, — тоді він буде примушений забратися звідси, а тоді сад буде знову належати нам. Увійди тихенько й пам'ятай, що треба почати від високого чоловіка. Потім вертайся сюди й розкажи мені все, а тоді ми разом будемо полювати на того Ріккі-Тіккі.

— Але чи ти певна, що для нас це буде добре, коли вб'ємо людей? — спитав Наґ.

— Розуміється! Чи в нас у саду чув хто про мунґосів, коли не було людей в цім домі? Доки дім пустий, доти ми володарі саду. Крім цього пам'ятай, що сьогодні-завтра вилупляться з ячок наші діти і їм буде потрібний спокій і місце.

— Дійсно, я й не подумав про те, — сказав Наґ. — Я піду, але й потім нам взагалі не треба полювати на Ріккі-Тіккі. Як зможу, то заб'ю високого чоловіка, його жінку й його сінка і тихо втічу з дому. Тоді дім опустіє і Ріккі забереться геть.

Ріккі чув усі ті слова й тремтів від люті й ненависті. Голова Наґа просунулася в отвір для спусту води, а за головою потягнулося й усе його двометрове холодне тілице. Не зважаючи на свій гнів, Ріккі-Тіккі таки налякався, побачивши величезну гадюку. Наґ розвернувся, підняв голову й заглянув до темної ванни. Ріккі помітив, як сильно блищали гадючі очі.

— Якщо я вб'ю його тут, дізнається Наґаїна. А як пічну з ним битву на відкритім місці, то всі надії на перемогу по його боці. Що мені робити? — подумав Ріккі-Тіккі.

Наґ крутився на всі сторони, а потім Ріккі почув, як гад пив воду з найбільшого дзбанка, що ним наповнювали ванну. — „Гарно, — сказав до себе гад, — коли вбили Караїта, високий чоловік мав палицю. Може він має її і тепер, але він не візьме її завтра рано з собою, як прийде купатися в ванні. Я підіжду на нього тут. Чуєш, жінко, я завжди тут у холодку до ранку.

Відповіді не було й Ріккі догадався, що Наґаїна поповзла геть у сад. Наґ скрутився в кільце довкруги дзбанка, а Ріккі-Тіккі завмер на своєму місці. По якійсь хвилині він почав поволі підлазити до дзбанка. Наґ спав. Ріккі глянув на його широку голову й міркував, де краще вхопити ворога. „Якщо я не переломлю йому хребта за першим скоком, він зможе ще битися, — сказав сам собі в думці Ріккі-Тіккі, — та якщо він буде битися, то... ох, Ріккі!“

Він глянув на товсту шию Наґа й вирішив, що вона йому не під силу, а вкусити Наґа за хвіст, означало тільки довести його до крайньої лютости.

— Треба буде вхопити його поза вухами, — подумав Ріккі, — а вже як учеплюся, то не попущу. Готово!

Він скочив. Голова кобри лежала під дзбанком. Ріккі стиснув зуби і вперся спиною в червоний глиняний дзбан, щоб вигідніше опустити голову. Це дало йому на одну мить вигіднішу поставу й він добре використав цю хвилю. Наґ почав трясти ним з боку на бік, як собака трясє щура; кидав ним об підлогу, вниз і догори, але очі Ріккі були червоні і він не випускав шії гада з своїх зубів, качаючись по долівці та перевертаючи всякі речі в кімнаті, б'ючи собою об краї цинкової ванни.

Він щораз міцніше стискав щоки, ніби кліщі, бо був певний, що гад замучить його на смерть, але родинна честь вимагала, щоб його трупа знайшли з затисненими щоками і з куснем гадючого м'яса в зубах. Голова його крутилася, все тіло боліло, ніби хтось розбив його на куски. Раптом ззаду нього роздався гук, подібний до удару грому. Гарячий вітер позбавив його свідомости, а червоний огонь обсмалив йому шерсть. То високий чоловік, почувши гамір у купальні, пробудився і вистрілював у гада з подвійної ловецької рушниць.

Ріккі-Тіккі лежав далі з закритими очима, але продовжував тримати шию Наґа в зубах. Він був певний, що гад уже мертвий, бо голова його не рухалася, а високий чоловік підняв Ріккі й сказав: „Наш мунґос, Алісо! Цей звірок врятував життя нам обом“. Тоді підбігла й Теддієва мати з блідим обличчям і поглянула на пошматованого Наґа, а Ріккі-Тіккі аж тоді прийшов до себе. Він пустив шию мертвої гадюки та поплентався до спальні хлопчика й решту ночі провів у його ліжку, схопилини трясучись, наче хотів пересвідчитися, чи справді він полеманий в сорока місцях, як це йому здавалося.

Ранком Ріккі почував себе дуже розбитим і слабим, але одночасно й надзвичайно щасливим.

— Тепер ще б впоратися з Нагаїною, але вона мабуть буде страшніша за п'ять Нагів, до того ж не знати ще, коли виведуться їх дітиська з яець, що про них говорила гадюка. Ну, тепер піду, побачуся з Дарзі, — говорив сам до себе Ріккі-Тіккі-Таві.

Не чекаючи снідання, Ріккі побіг до тернового куща, на якому птах-кравець Дарзі заспівав на весь свій голос переможну пісню.

Вістка про смерть Нага рознеслася скоро по всьому саду, бо слуга викинув убиту кобру на гній.

— О, ти, дурна в'язко пір'я! — сердито промовив Ріккі. — Ну, чи тепер тобі час на співанки?

— Наг загинув... Наг умер... умер! — співав далі Дарзі. — Хоробрий Ріккі-Тіккі схопив його за голову міцно й добре держав її, а високий чоловік приніс гримучу палицю й Наг розпався на дві половини! Він уже ніколи не буде їсти моїх писклят!

— Так-так! Але де Нагаїна? — запитав Ріккі-Тіккі, пильно оглядаючись навколо.

— Нагаїна підійшла була під дім і кликала Нага, — співав далі Дарзі, — а Наг вийшов на кінці палиці: слуга взяв його трупа на кінець палиці й викинув на купу сміття. Прославім же в піснях великого червоноокого Ріккі-Тіккі!

Дарзі набрав повітря в груди й заспівав ще краще:

Птахи! Пісню заспіваймо
Кращу, як всі солов'ї, —
Пісню слави Ріккі-Тіккі
Заспіваймо нині всі!

(Тут Ріккі-Тіккі перебив йому і закінчення пісні затратилося).

— Якби я міг дістатися до твого гнізда, то викинув би з нього всіх твоїх молодих! — сказав Ріккі-Тіккі. — Ти не знаєш, що коли можна робити; правда, ти в своїм гнізді безпечний, а мені треба буде ще боротися. Перестань же співати, Дарзі!

— Замовчу, о, славний і прекрасний Ріккі-Тіккі! — сказав Дарзі. — Чого бажаєш собі, о переможче страшного Нага?

— Вже втретє питаюся тебе: Де Нагаїна?

— На купі сміття за стайнею оплакує Нага, о, великий і славний Ріккі-Тіккі з білими зубами.

— Кинь ти розмову про мої білі зуби! Не чув, де вона знесла яєчка?

— На грядці з динями, в тім кінці, який підходить до муру і де сонце світить майже весь день. Вона знесла їх там три неділі тому.

— І ти забув мені про це сказати, нездаро? То близько від стіни, кажеш?

— Ріккі-Тіккі, хіба ти збираєшся з'їсти гадючі яйця?

— Не зовсім! Ні, Дарзі, та коли в тебе є бодай крихта розуму, лети на конюшню... і вдавай, що тобі хтось підбив одно крило. Нехай гадюка лізе за тобою аж сюди. Бо я хочу піти на грядку з динями, а вона могла б мене там побачити.

Дарзі був справді невеликого розуму. В його голові могла вміститися зразу тільки одна думка і, лише знаючи, що і в гадюки родяться діти з яєць, як і в птиць, він спершу подумав, що з'їдати ті яйця — погана річ. Та його жінка була розумна птиця. Вона знала, що з яєць кобри виляжуться молоді гадюки, тому наказала мужеві гріти молодих у гнізді й оспівувати славу Ріккі, а сама вилетіла з гнізда. Вона ж з виду зовсім була подібна до свого чоловіка.

І жінка Дарзі, птаха-кравця, взялася підлітати перед Нагаїною й кричати: „Ой, хтось підбив мені крило! Хлопчище з того дому кинув на мене каменем і перебив крило надвоє“. І вона почала розпучливо бити крильцями.

Нагаїна підняла голову й прошипіла:

— Ти попередила Ріккі-Тіккі, коли я хотіла вбити його. Ну, справді ти вибрала погане місце, щоб окалічитись.

І гадюка рушила по землі за птицею.

— Хлопець підбив мене каменем, — сказала ще раз Дарзі-самичка.

— Гарно! — шипіла гадюка. — Може це буде тобі під час смерти в моїх обіймах потіхою, що я ще поражуюся і з тим хлопчиськом. Тепер мій чоловік лежить на купі сміття, та ще, поки настане ніч, хлопець із цього дому також ляже нерухомо. Чого ти втікаєш, птахо? Я напевно зловлю тебе. Поглянь на мене, дурненька.

Але Дарзієва жінка не була така дурна птиця, щоб послухати гадюки. Вона дуже добре знала, що птиця, яка гляне в очі гадюці, залякується так, що не може рушитися з місця. Тому Дарзіха не оглядалася, а далі пищала, ніби ранена, стрибала попереду лютої Нагаїни.

Як тільки Ріккі-Тіккі почув, що вони йдуть доріжкою від конюшень, кинувся бігти на грядку з динями. Там, на теплій підстилці

над динями він знайшов двадцять п'ять яєчок. Вони були величиною в курячі яйця, лише замість шкаралупи мали білувату шкіру. Нагаїна заховала їх дуже майстерно.

— Ну, я наспів якраз своєчасно, — шепнув сам до себе Ріккі-Тіккі, бо побачив, що під шкіркою сидять уже готові гаденята, а знав, що як тільки вилупляться з яйця, то вже можуть убити чоловіка й мунґоса.

Він почав відгризати верхки яєць і настирливо розтоптувати молодих кобренят. Так по черзі зробив з усіма, вертаючись до розтоптаного яйця по кілька разів, щоб упевнитися, чи справді вигубив усе гадюче насіння. Коли вже лишилося тільки троє яєць і Ріккі-Тіккі з усмішкою забрався й до них, нагло над собою почув крик жінки птаха Дарзі.

— Ріккі-Тіккі! — кричала вона. — Я привела Нагаїну аж під дім, а вона вийшла на веранду й... Ой, поспішай, бо в неї щось погане на думці!

Ріккі розбив ще двоє яєць, зліз із грядки динь з третім у зубах і, скільки було сил, побіг у напрямку веранди. Тедді, його мати й батько сиділи при сніданку, та Ріккі запримітив, що вони не їли. Сиділи бліді і наче закам'янілі. Нагаїна лежала скручена в клубок біля стільця Тедді, біля босих ніг хлопчика й колихалася, співаючи собі переможну пісню. Вона шишала:

— Сину високого чоловіка, що вбив мого Нага. Я ще не готова. Пожди хвилину. Сидіть тихенько всі троє! Якщо хтось із вас рушиться, я вжалю того малого своїм трійлом, а як не рушитесь, то також ужалю. О, ви дурні, що вбили мого Нага!

Тедді сидів, дивлячись уважно на батька, а батько зміг тільки шепнути: „Тедді, не рухайся! Сиди тихенько, Тедді!“

В ту хвилину підбіг Ріккі й крикнув:

— Обернись, Нагаїно, обернись, будемо битися!

— На все прийде час, — сказала холодно Нагаїна, не рушаючися з місця й не зводячи очей з дитини. — Потім я порухуюся і з тобою! Поглянь на своїх приятелів, Ріккі-Тіккі. Вони бояться. Вони не сміють рухнутися, а коли ти підійдеш бодай на крок ближче, я кинуся на цього хлопця.

— Ти краще поглянь на свої яєчка! — сказав Ріккі. — Піди туди на грядку під мур і поглянь, Нагаїно, чи їм чого не сталося.

Велика гадюка тепер трохи повернулася й побачила яйце, що лежало на веранді, перед мунґосом.

— Ах! — зашипіла гадюка. — Віддай! Віддай мені!

Ріккі-Тіккі розставив ноги над яйцем, а його очі почервоніли. Він ще дратував гадюку:

— Яка ціна яйцю гадини? Яка ціна молодій кобрі, молодій королівській кобрі? Останній, найостанніший з усіх, бо решту їдять мурашки там, на грядці під муром.

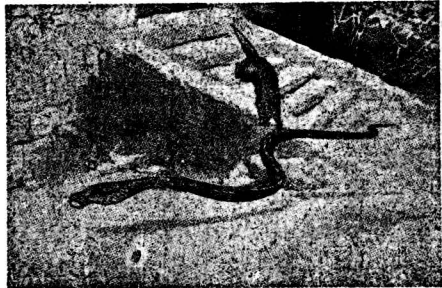
Нагаїна обернулася цілком до Ріккі-Тіккі, забувши про все на світі в журбі за своїх молодих, і тоді Ріккі побачив, як Теддін батько скоро вхопив хлопця за плече й щасливо переніс його через стіл. Тепер гадюка вже не могла дістатися до хлопця.

Нагаїна також побачила це. Тим часом її останнє яйце лежало між лапками мунґоса.

— Віддай мені яйце, Ріккі-Тіккі! — засичала. — Віддай мені останнє яйце! Віддай, тоді я піду й ніколи вже тут не покажуся, — промовила вона, звисивши голову.

— Так, ти підеш і не покажешся, — сказав твердо Ріккі, — бо ти підеш на купу сміття до свого Нага. Бийся, вдово! Високий чоловік пішов за рушницею! Бийся!

Ріккі-Тіккі скавав навколо Нагаїни, стараючися оминати її нападу. Його маленькі очка горіли, як розжарені вуглики. Нагаїна стряслася й скочила на нього. Ріккі скавав то взад, то вперед. Кобра кидалася на нього кілька разів. Та за кожним разом мунґос ухилився, а вона грімко вдаряла головою в кам'яну долівку веранди, а потім знову їжилася, як пружина в годиннику. Згодом Ріккі-Тіккі почав колувати, щоб напасти її ззаду. Нагаїна крутилася, щоб її голова була завжди близько його голови, а її хвіст шумів по долівці, нагадуючи шелест сухо-го листя, що летить з вітрами. Ріккі забув про те останнє яйце.

Воно все ще лежало на веранді, і гадюка зближалася до нього.

Нарешті в той мент, коли Ріккі глибоко зітхнув, гадюка схопила яйце в рот, повернулася на сходи і стрілою втікла по доріжці в сад. Ріккі-Тіккі за нею. Коли гадюка втікає, то так швидко, як батіг опускається на шию коня. Ріккі знав, що йому треба дігнати її, бо інакше прийдеться починати все спочатку.

Нагаїна поповзла просто в високу траву під терновими кущами, і Ріккі почув на бігу дурну пісню Дарзі, що ще не скінчив прославляти його перемоги.

Але жінка Дарзі була розумніша. Вона вилетіла з гнізда, коли гадина пробігала повз нього, і почала бити крильцями над

головою Нагаїни. Якби муж був поміг їй, то вони були б заставили Нагаїну завернути назад, та тепер Нагаїна тільки опустила голову й сунулась вперед. Але хвилева затримка допомогла мунґосові дігнати її й коли гадина кинулася в щурячу діру, де колись жила з Нагом, малі, білі зубки мунґоса вціпилися в її хвіст і він пішов під землю разом з нею. Треба знати, що мало який мунґос, хоча б і який мудрий та досвідчений, зважився б піти за коброю в її нору. Там було темно, і Ріккі не знав, що, коли нора розшириться, то гадюці буде зручно обернутися й напасти на нього. Він цупко тримався хвоста гадини й упирався ногами в землю, був ніби гальмою при бігу на темнім схилі гарячої й вогкої землі. Потім трава при вході до нори перестала колихатися, і птах Дарзі сказав:

— Уже кінець прийшов для Ріккі-Тіккі! Треба заспівати похоронну пісню в його честь. Хоробрий Ріккі-Тіккі вмер, бо ж Нагаїна певно вб'є його там глибоко в норі під землею!

І Дарзі заспівав дуже жалібну пісню під вражінням сумної хвилини. І саме в найжалісливішому місці пісні трава знову захиталася й з нори поволі виліз Ріккі-Тіккі, весь у грязюці, облискуючи вуса. Дарзі легко крикнув і перервав свою пісню. Ріккі-Тіккі обтряс пил із своєї шерsti й чхнув.

— Скінчене! — сказав він утомлено. — Вдова вже не вийде ніколи з нори!

Червоні муравлі в стеблах трави почули його слова й один за одним почали збігати вниз, поглянути, чи правду говорить мунґос.

А Ріккі-Тіккі згорнувся в клубок і тутже в траві заснув. Спав дуже довго, бо сильно натомився в той день.

— Ну, — промовив він, збудившись, — тепер піду в дім. Скажи, Дарзі, Ковалеві про те, що сталося, нехай оповістить увесь сад, що Нагаїна мертва.

Коваль — це птиця, що видає голос, подібний до ударів молотка по мідяному горшку, тому в індійських садах вважають її окличником, що проголошує всім новини.

Коли Ріккі-Тіккі йшов поволі доріжкою, почув перші оклики Ковалю, що взивали всіх до уваги, були подібні до звуку малого дзвінка. Потім почув він грімкіші оклики: „Дінґ-донґ-ток! Наґ умер — донґ! Нагаїна вмерла — дінґ! Дінґ-донґ-ток!“

На цю вістку всі птахи в саду радісно защебетали, а жаби заквакали, бо обі гадюки їли жаб і птахів.

Коли Ріккі прийшов у дім, Тедді, його мати і батько вийшли йому назустріч і майже плакали над ним, а вечером він так

наївся, що вже не міг більше, і на плечах Тедді рушив у спальню. Тут побачила його Теддієва мати, коли пізно вночі прийшла подивитися на сина.

— Він урятував життя нам і нашому Тедді! — сказала вона до чоловіка. — Подумай собі, він урятував нам всім життя.

Ріккі пробудився й схопився, бо мунґоси сплять дуже чуйно.

— О, це ви? — сказав він. — Чого ви такі зворушені? Всі кобри згинули, а хоча б і не згинули, то я тут є!

Ріккі-Тіккі міг дійсно гордитися собою. Одначе він не був гордий і стеріг саду, як слід мунґосові, так дбайливо, що ніодна гадюка не сміла просунути носа за його огорожу.

